

MONTENEGRO OSIGURANJE A.D., PODGORICA

**Finansijski izvještaji
31. decembar 2008. godine i
Izvještaj nezavisnog revizora**

S A D R Ž A J

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-2
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha	3
Bilans stanja	4
Izveštaj o promjenama na kapitalu	5
Izveštaj o novčanim tokovima	6
Napomene uz finansijske izvještaje	7– 40

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Osiguravajućeg društva Montenegro osiguranje A.D., Podgorica

1. Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 3 do 40) Akcionarskog društva Montenegro osiguranje, Podgorica (u daljem tekstu "Društvo") koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajući bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

2. Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i računovodstvenim politikama obelodanjenim u napomenama 2 i 3 u priloženim finansijskim izvještajima. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja nastale usljed kriminalne radnje ili greške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika, kao i korišćenje najboljih mogućih računovodstvenih procjena.

Odgovornost revizora

3. Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Osim kao što je navedeno u prva dva pasusa Osnova za mišljenje sa rezervom, reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.
4. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Odabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Društva. Revizija takođe uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.
5. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Osnove za mišljenje sa rezervom

6. Kao što je objelodanjeno u napomenama 20 i 21 uz finansijske izvještaje, kratkoročni finansijski plasmani i gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31. decembra 2008. godine uključuju oročene depozite u iznosima od EUR 75,000, odnosno EUR 1,050,000. Navedena sredstva su plasirana kod banke u zemlji koja zbog finansijske krize ima problem održanja tekuće likvidnosti, zbog čega Društvo ne može slobodno raspolagati novčanim sredstvima u iznosu EUR 600,000. Na osnovu raspoloživih informacija, nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u mogućnosti daljeg raspolaganja pomenutim sredstvima, kao ni u potrebnu ispravku vrijednosti, kako bi se vrijednost tih sredstava svela na njihovu naknadivu, odnosno fer vrijednost a u skladu sa MRS 39 – „Finansijski instrumenti – priznavanje i vrednovanje“.

(Nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Osiguravajućeg društva Montenegro osiguranje A.D., Podgorica (nastavak)

Osnove za mišljenje sa rezervom

7. Kao što je objelodanjeno u napomeni 35 uz finansijske izvještaje, Društvo je na osnovu Zakona o osiguranju imovine i lica („Sl. list CG”, br. 78/2006) dužno da pribavi nalaz i mišljenje ovlašćenog aktuara. Ovlašćeni aktuar je u svom mišljenju o finansijskim izvještajima za 2008. godinu dao mišljenje sa rezervom, jer je Društvo za 2008. godinu prikazalo gubitak u iznosu EUR 2,366,141. Pored toga, garantne rezerve Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine iznose EUR 1,862,265 i manje su za EUR 387,735 u odnosu na minimalno propisani iznos margine solventnosti odnosno minimalnog novčanog iznosa osnovnog kapitala koji iznosi EUR 2,250,000. Kao što je objelodanjeno u napomeni 36 uz finansijske izvještaje, većinski vlasnik Društva će aktivnosti na dokapitalizaciji Društva u iznosu EUR 3,000,000 otpočeti odmah, a završiti ih u skladu sa zakonskom regulativnom Crne Gore koja reguliše pitanja dokapitalizacije.
8. Kao što je objelodanjeno u napomeni 5 uz finansijske izvještaje, Društvo je na teret početnog stanja neraspoređenog dobitka tekuće godine izvršilo korekciju po osnovu promjene računovodstvene politike u neto iznosu od EUR 314,884, koja se odnosila na prelaza sa neto na bruto prikazivanje i obuhvatanje prenosne premije, uz istovremenu primjenu računovodstvene politike razgraničavanja troškova pribave osiguranja i učešća reosiguravača u prenosnoj premiji i troškovima pribave. Navedeni računovodstveni tretman kao i objelodanjivanje izvršeno u priloženim finansijskim izvještajima nisu u skladu sa MRS 8 – „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“, koji zahtjeva da se promjena računovodstvene politike primjeni retrospektivno za najraniji prezentovani prethodni period, kao da je nova računovodstvena politika bila primjenjivana oduvijek, pri čemu se uporedne informacije preračunavaju.
9. Kao što je objelodanjeno u napomenama 3.12. i 23 uz finansijske izvještaje, Društvo je u skladu sa Odlukama Skupštine akcionara od 26. juna 2006. godine i 7. maja 2007. godine izvršilo emisije akcija po osnovu pretvaranja revalorizacionih rezervi u akcijski kapital u iznosu EUR 266,382 odnosno EUR 444,311 koje su odobrene Rješenjima Komisije za hartije od vrijednosti Crne Gore („Sl. list CG”, br. 58/2006 i „Sl. list CG”, br. 52/2007), što nije u saglasnosti sa MRS 16 - “Nekretnine, postrojenja i oprema”. Prema navedenom standardu, revalorizaciona rezerva po osnovu procjene vrijednosti nekretnina može se direktno iskazati kao povećanje neraspoređene dobiti u visini realizovanih revalorizacionih rezervi. Efekat revalorizacije nekretnina koji je iskazan u revalorizacionim rezervama smatra se realizovanim samo u slučaju izvršene prodaje odnosno rashodovanja navedene nekretnine i u slučaju povećane amortizacije u dijelu koji se odnosi na povećanu osnovicu amortizacije po osnovu procjene odnosno revalorizacije nekretnine.

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, izuzev za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati pitanja ograničenja u obavljanju revizorskih procedura navedenih u pasusima 6. i 7., kao i za efekte ostalih pitanja navedenih u pasusima 8. i 9., finansijski izvještaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima prikazuju finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2008. godine kao i rezultate njegovog poslovanja, promjene na kapitalu i novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crnoj Gori i računovodstvenim politikama objelodanjenim u napomenama 2 i 3 u priloženim finansijskim izvještajima.

(Nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Osiguravajućeg društva Montenegro osiguranje A.D., Podgorica (nastavak)

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalje rezerve na dato mišljenje, skrećemo pažnju da je Društvo za 2008. godinu ostvarilo neto gubitak u iznosu EUR 2,366,143, odnosno prenijeti gubitak Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine iznosi EUR 2,670,304 koji u značajnoj mjeri utiče na smanjenje kapitala Društva. Pored toga, kratkoročne obaveze Društva su veće od obrtne imovine za iznos EUR 1,316,340. Ovo pitanje ukazuje na postojanje materijalno značajnih neizvjesnosti koje mogu da izazovu značajnu sumnju u sposobnost Društva da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Većinski vlasnik Društva će aktivnosti na dokapitalizaciji Društva u iznosu EUR 3,000,000 otpočeti odmah, kao što je objelodanjeno u napomeni 36 uz finansijke izvještaje.

Deloitte d.o.o., Podgorica
Podgorica, Crna Gora
23. marta 2009. godine

Danijela Dimovski, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 030 izdata 7. avgusta 2006. godine)

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine

(Iznosi u EUR)

Kategorija / Pozicija	Napomene	Tekuća 2008. godina	Prethodna 2007. godina
POSLOVNI PRIHODI		14,973,307	12,641,673
Prihodi osnovne djelatnosti	6	14,928,624	12,387,112
Ostali poslovni prihodi	7	44,683	254,561
POSLOVNI RASHODI		(17,705,162)	(12,811,728)
Naknade šteta ostalih osiguranja	8	(6,225,177)	(3,843,561)
Rashodi po osnovu premije reosiguranja		(686,316)	(443,708)
Rezervisanja i troškovi doprinosa	9	(5,545,418)	(4,308,688)
<i>Troškovi sprovođenja osiguranja</i>			
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	10	(1,652,435)	(1,291,345)
- Amortizacija	16,17	(215,429)	(103,382)
- Ostali troškovi sprovođenja osiguranja	11	(2,610,466)	(2,293,836)
Ostali poslovni rashodi	12	(769,921)	(527,208)
GUBITAK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		(2,731,855)	(170,055)
Finansijski prihodi, neto	13	384,889	242,374
(GUBITAK)/DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		(2,346,966)	72,319
Porez na dobit	14a	(19,175)	(61,598)
NETO (GUBITAK)/DOBIT		(2,366,141)	10,721
Zarada po akciji	15	(268.85)	1.22

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji usvojeni su Odlukom Odbora direktora Montenegro osiguranja A.D., Podgorica br. 004- 147/4 od 17. marta 2009. godine.

Potpisano u ime Montenegro osiguranja A.D., Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Izvršni direktor

(Vesna Cakić)

(Nebojša Ščekić)

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2008. godine
(Iznosi u EUR)

Kategorija / Pozicija	Napomene	Tekuća 2008. godina	Prethodna 2007. godina
AKTIVA			
Stalna imovina		<u>3,438,175</u>	<u>3,565,261</u>
Nematerijalna ulaganja	16	113,119	125,457
Nekretnine i oprema	17	2,353,714	2,573,155
Dugoročni finansijski plasmani	18	971,342	866,649
Obrtna imovina		<u>10,733,918</u>	<u>8,820,950</u>
Potraživanja iz poslovnih odnosa	19	4,213,624	2,899,508
Kratkoročni finansijski plasmani	20	695,456	4,999,416
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti	21	4,036,066	888,442
Unaprijed plaćeni troškovi	22	<u>1,788,772</u>	<u>33,584</u>
Ukupna aktiva		<u><u>14,172,093</u></u>	<u><u>12,386,211</u></u>
PASIVA			
Kapital		<u>1,862,265</u>	<u>4,720,702</u>
Akcijski kapital	23	4,499,863	4,499,863
Revalorizacione rezerve	24	32,706	210,118
(Nepokriveni gubitak)/Neraspoređena dobit		(2,670,304)	10,721
Dugoročne obaveze i rezervisanja		<u>259,570</u>	<u>190,896</u>
Dugoročna rezervisanja	25	101,644	39,311
Ostale dugoročne obaveze	26	101,107	113,941
Odložene poreske obaveze	14d	56,819	37,644
Kratkoročne obaveze		<u>12,050,258</u>	<u>7,474,613</u>
Kratkoročne obaveze iz poslovanja	27	481,805	143,569
Tekući dio dugoročnih obaveza	26	41,259	32,591
Obaveze za poreze i doprinose	28	74,564	73,349
Obaveze po osnovu šteta		189,119	39,060
Prenosna premija	29	6,199,029	3,735,893
Rezervisane štete	30	4,985,051	3,357,720
Doprinos za preventivu	31	<u>79,431</u>	<u>92,431</u>
Ukupna pasiva		<u><u>14,172,093</u></u>	<u><u>12,386,211</u></u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine
(Iznosi u EUR)

<u>Sadržaj / opis</u>	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Revalorizacione rezerve</u>	<u>(Nepokriveni gubitak)/ neraspoređena dobit</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 1. januara 2007. godine	6,304,206	444,762	(2,359,563)	4,389,405
Prenosi	444,311	(444,311)	-	-
Pokriće gubitka iz:				
- akcijskog kapitala	(2,248,654)	-	2,248,654	-
- rezervi sigurnosti	-	-	43,801	43,801
- rezervisanja za preventive	-	-	67,108	67,108
Efekat procjene vrijednosti nekretnina	-	209,667	-	209,667
Dobit tekuće godine	-	-	10,721	10,721
Stanje, 31. decembra 2007. godine	<u>4,499,863</u>	<u>210,118</u>	<u>10,721</u>	<u>4,720,702</u>
Stanje, 1. januara 2008. godine	4,499,863	210,118	10,721	4,720,702
Korekcije početnog stanja (napomena 5)	-	-	(314,884)	(314,884)
Stanje, 1. januara 2008. godine, korigovano	4,499,863	210,118	(304,163)	4,405,818
Efekat procjene vrijednosti nekretnina (napomene 17 i 24)	-	(169,581)	-	(169,581)
Efekat promjene vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (napomena 24)	-	(7,831)	-	(7,831)
Gubitak tekuće godine	-	-	(2,366,141)	(2,366,141)
Stanje, 31. decembra 2008. godine	<u>4,499,863</u>	<u>32,706</u>	<u>(2,670,304)</u>	<u>1,862,265</u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine

(Iznosi u EUR)

Kategorija / pozicija	<u>Tekuća 2008. godina</u>	<u>Prethodna 2007. godina</u>
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi osnovne djelatnosti	13,411,993	11,007,329
Odlivi po osnovu naknade šteta i ugovorenih iznosa iz osiguranja, plaćanja dobavljačima i zaposlenima	<u>(11,692,507)</u>	<u>(8,751,440)</u>
<i>Neto priliv novčanih sredstava iz poslovnih aktivnosti</i>	1,719,486	2,255,889
Odliv gotovine na ime plaćene kamate	<u>(16,738)</u>	<u>(34,232)</u>
<i>Neto priliv novčanih sredstava iz poslovnih aktivnosti</i>	1,702,748	2,221,657
Novčani tokovi iz investicionih aktivnosti		
Prilivi od kamata	415,989	167,842
Odliv po osnovu kupovine osnovnih sredstava	<u>(189,154)</u>	<u>(942,605)</u>
<i>Neto priliv/(odliv) iz investicionih aktivnosti</i>	226,835	(774,763)
Novčani tokovi iz finansijskih aktivnosti		
Prilivi od povraćaja kratkoročnih plasmana – oročenih depozita	1,692,538	1,252,985
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti	-	244,780
Odlivi po osnovu kupovine hartija od vrijednosti	(234,497)	(300,000)
Odlivi po osnovu plasiranja kratkoročno oročenih depozita	<u>(240,000)</u>	<u>(1,993,422)</u>
<i>Neto priliv/(odliv) novčanih sredstva iz finansijskih aktivnosti</i>	1,218,041	(795,657)
Neto povećanje novčanih sredstava i novčanih ekvivalenata	3,147,624	651,237
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na početku godine	<u>888,442</u>	<u>237,205</u>
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na kraju godine	<u><u>4,036,066</u></u>	<u><u>888,442</u></u>

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

1. DJELATNOST

Akcionarsko društvo „Montenegro osiguranje”, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo” ili „Montenegro osiguranje”) osnovano je podjelom akcionarskog društva za osiguranje „Ekos”, Beograd, 30. septembra 1999. godine pod nazivom „Ekos Montenegro osiguranje“ A.D., Podgorica. Društvo je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici 31. decembra 1999. godine Rješenjem broj Fi. 2871/99, neposredno nakon izdavanja dozvole za rad od strane Saveznog ministarstva za finansije SRJ.

Društvo je promijenilo naziv u Akcionarsko društvo „Montenegro osiguranje”, Podgorica, što je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici, 22. decembra 2000. godine Rješenjem broj Fi. 3491/00.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima („Sl. list CG” broj 6/02), dana 14. avgusta 2002. godine izvršena je preregistracija Društva kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0004670/001.

Osnovnu djelatnost Društva predstavljaju poslovi obaveznih osiguranja, ostalih imovinskih osiguranja i nezgode.

Sjedište društva je u Podgorici, P.C. Kruševac, Rimski trg 70. Društvo je sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine imalo 100 zaposlenih (31. decembra 2007. godine: 90 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/2005), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS”) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/2002). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI”) primjenjuju se za finansijske izvještaje koji obuhvataju period koji počinje sa 1. januarom 2003. godine.

Računovodstveni propisi Crne Gore odstupaju od zahtjeva MSFI i MRS, koje je proglasio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, obzirom da u Crnoj Gori ne postoji nadležni organ koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa („IFAC”) u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore dobio pravo na prevod i objavljivanje izmjena i dopuna postojećih odnosno novih standarda. Shodno navedenom, promjene u MRS, kao i novi MSFI izdati nakon 1. januara 2003. godine nisu objavljeni i zvanično usvojeni u Crnoj Gori i, saglasno tome, nisu primjenjeni u sastavljanju priloženih finansijskih izvještaja.

Pored navedenog računovodstveni propisi Crne Gore odstupaju od zahtjeva MSFI i MRS i u sljedećem materijalno značajnom aspektu finansijskog izvještavanja:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)

- Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je u toku 2004. godine usvojio MSFI 4, „Ugovori za osiguranje“, čija je primjena obavezujuća za finansijske izvještaje koji se odnose na period koji počinje 1. januara 2005. godine ili kasnije.

Društvo nije primjenilo niti vrši finansijsko izvještavanje u skladu sa zahtjevima MSFI 4, „Ugovori o osiguranju“. Pored toga, za potrebe rezervisanja nastalih a neprijavljenih šteta Društvo ne primjenjuje metodologiju triangulacije niti metodologiju zasnovanu na testu adekvatnosti obaveza, onako kako je definisana u skladu sa zahtjevima MSFI 4, „Ugovori o osiguranju“ i praksom u poslovima osiguranja u Evropskoj Uniji. Društvo nije primjenjivalo Međunarodni aktuarski standard testa adekvatnosti obaveza, izdatog od strane Međunarodne aktuarske asocijacije, već je rezervisanje nastalih a neprijavljenih šteta vršilo na način opisan u računovodstvenoj politici objelodanjenom u napomeni 3.15. Navedena računovodstvena politika Društva zasnovana je na propisima koji važe u Crnoj Gori i može usloviti značajne razlike u odnosu na obračun rezervisanja po metodologiji triangulacije, odnosno po metodologiji zasnovanoj na testu adekvatnosti obaveza.

- Finansijski izvještaji su prikazani u formatu koji u pojedinim djelovima odstupa od prezentacije u skladu sa zahtjevima MRS 1, „Prikazivanje finansijskih izvještaja“.
- Društvo je u skladu sa Odlukom Skupštine akcionara od 26. juna 2006. i 7. maja 2007. godine izvršilo emisiju akcija po osnovu pretvaranja revalorizacionih rezervi u akcijski kapital u iznosu EUR 266,382 odnosno EUR 444,311. Navedene emisije akcija odobrene su Rješenjima Komisije za hartije od vrijednosti Crne Gore („Sl. list CG”, br. 58/2006 i br. 52/2007), što nije u saglasnosti sa MRS 16 – „Nekretnine, postrojenja i oprema”, u dijelu koji se odnosi na naknadno vrijednovanje u odnosu na inicijalno utvrđenu vrijednost. Prema navedenom standardu, revalorizaciona rezerva po osnovu procjene vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme može se direktno iskazati kao povećanje neraspoređene dobiti u visini realizovanih revalorizacionih rezervi. Efekat revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme koji je iskazan u revalorizacionim rezervama smatra se realizovanim samo u slučaju izvršene prodaje odnosno rashodovanja nekretnina, postrojenja i opreme i u slučaju povećane amortizacije u dijelu koji se odnosi na povećanu osnovicu amortizacije po osnovu procjene odnosno revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme.

Rukovodstvo procjenjuje uticaj promjena u MRS, novih MSFI i tumačenja na finansijske izvještaje i, premda mnoge od ovih promjena nisu primjenljive na poslovanje Društva, rukovodstvo Društva ne izražava eksplicitnu i bezrezervnu izjavu o usaglašenosti priloženih finansijskih izvještaja sa MRS i MSFI, koji se primjenjuju na periode prikazane u priloženim finansijskim izvještajima. Shodno navedenom, a imajući u vidu i potencijalno materijalno značajne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izvještaja Društva, priloženi finansijski izvještaji se ne mogu tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)

Finansijski izvještaji Društva su prikazani u formatu propisanom članom 3 Zakona o računovodstvu i reviziji Crne Gore i članom 22 IV Direktive EU (br.78/660/EEC) sa određenim promjenama specifičnim za privredna društva koja se bave poslovima osiguranja.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe opreme, procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale a neprijavljene štete i ostala rezervisanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi od premija osiguranja

Prihodi od premija osiguranja se, nakon umanjivanja poreza na premiju osiguranja („Sl. list CG, br. 27/04) priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Prenosna premija (rezerva za nezarađene premije) se obezbjeđuje da bi se obuhvatili djelovi fakturiranih premija koji se odnose na prihode narednih obračunskih perioda. Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja odnosno metodom pro-rata-temporis.

Dobici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Dobici predstavljaju povećanja ekonomskih koristi i kao takvi po prirodi nisu različiti od prihoda.

3.2. Rashodi

Rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

Na računima rashoda obuhvataju se poslovni rashodi, finansijski rashodi, i ostali rashodi, koji obuhvataju i rashode po osnovu obezvrjeđenja sredstava. Poslovne rashode najvećim dijelom čine rashodi za obračunate i rezervisane štete, troškovi pribave osiguranja – provizije, troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi, troškovi doprinosa garantnom fondu i regulatornom organu, troškovi amortizacije, troškovi sponzorstva, troškovi reklame i propagande i troškovi uprave Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Rashodi (nastavak)

Na dan sastavljanja finansijskih izvještaja vrši se prenos troškova vezanih za pribavu osiguranja na naredni period u skladu sa prenosnim premijama.

Gubici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju rashoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Gubici predstavljaju smanjenja ekonomskih koristi i kao takvi nisu po svojoj prirodi različiti od drugih rashoda.

3.3. Naknade za zaposlene

Doprinosi kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju

Sadašnja vrijednost budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru, kao što su otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova, iskazane su po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima. Pretpostavke korišćene prilikom obračuna sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenim prikazano je u napomeni 25.

3.4. Pozitivne i negativne kursne razlike

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunati u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

3.5. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list CG”, br. 80/2004 i br.40/2008). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8 i 9 za usklađivanje prihoda i članovi 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Porezi i doprinosi (nastavak)

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa republičkim i opštinskim propisima.

3.6. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja na dan 31. decembra 2008. godine iskazana su po nabavnoj vrijednosti i umanjena za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualno ukupno obezvrjeđenje vrijednosti. Nematerijalna ulaganja se najvećim dijelom odnose na kupljene softvere za vođenje poslovnih knjiga i obračun premija osiguranja.

3.7. Nekretnine i oprema

Pod nekretninama i opremom smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Građevinski objekti iskazani su po procijenjenoj vrijednosti utvrđenoj, sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine, od strane nezavisnih ovlašćenih procjenitelja. Procjena građevinskih objekata je izvršena metodom tržišne vrijednosti. Negativni efekti procjene vrijednosti građevinskih objekata evidentirani su na teret revalorizacionih rezervi koje su prethodno formirane za građevinske objekte kod kojih je identifikovano obezvrjeđenje vrijednosti.

Oprema je iskazana po nabavnoj i umanjena za ispravku vrijednosti. Oprema nabavljena u toku godine evidentira se po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala i troškovi svakodnevnih popravki smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Amortizacija

Amortizacija nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja se obračunava na nabavnu vrijednost nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja na početku godine, kao i na nekretnine, opremu i nematerijalna ulaganja stavljena u upotrebu tokom godine, primjenom proporcionalnog metoda.

Primijenjene stope su sljedeće:

	Korisni vijek (godina)	Stopa (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu (%)
Nematerijalna ulaganja	5	20.00	30.00
Građevinski objekti	50	2.00	5.00
Namještaj	8	12.50	20.00
Kompjuteri	5	20.00	30.00
Automobili	6	16.67	15.00
Rashladni uređaji	6	16.67	15.00
Telefoni, telefaks	5	20.00	25.00
Kancelarijske mašine	8	12.50	20.00

U skladu sa članom 13. stav 6. Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/2004 i br. 40/2008) obračun amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Amortizacija nematerijalnih ulaganja i građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za opremu primjenom regresivnog metoda.

3.9. Obezvrjeđenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Društvo analizira vrijednosti po kojima je prikazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje indikacije obezvrjeđivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrjeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja (ukoliko obezvrjeđenje postoji).

Nadoknadivu vrijednost predstavlja neto prodajna vrijednost ili korisna vrijednost, u zavisnosti koja od njih dvije je viša. Gubitak zbog obezvrjeđenja se odmah priznaje kao rashod u bilansu uspjeha, osim ako je sredstvo iskazano po revalorizovanoj vrijednosti, kada se gubitak zbog obezvrjeđenja evidentira kao umanjenje revalorizacionih rezervi.

Ako naknadno dođe do smanjenja ili ukidanja gubitaka zbog obezvrjeđenja priznatog u ranijim godinama, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njenoj naknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrjeđenja sredstva. Ukidanje gubitka zbog obezvrjeđenja se priznaje odmah kao prihod u bilansu uspjeha, osim ako se odnosno sredstvo ne vodi po revalorizovanoj vrijednosti, u tom slučaju se ukidanje gubitka zbog obezvrjeđenja prikazuje kao povećanje po osnovu revalorizacije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Finansijski instrumenti

Finansijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije: učešća u kapitalu pridruženih entiteta, hartije od vrijednosti koje se drže do roka dospijea, hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju, oročeni depoziti i potraživanja iz poslovnih odnosa. Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja.

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica

Učešća u kapitalu pridruženih entiteta predstavljaju ulaganja u osnivački kapital Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore i prikazana su po prvobitnoj vrijednosti ulaganja. Ulaganje u pridružene entitete predstavlja ulaganje u kojima Društvo ima udio u vlasništvu između 20% i 50% ili u kojima ima značajan uticaj, ali koja nisu pod njegovom kontrolom.

Ukoliko iznos gubitka u pridruženom entitetu prevazilazi ulog, Društvo ne evidentira iznos gubitka iznad uloga, ukoliko nije stvorilo obaveze ili izvršilo plaćanja u ime pridruženog društva.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju ulaganja za koja postoji namjera držanja u posjedu tokom neodređenog vremenskog perioda, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za likvidnim sredstvima, a u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznog kursa ili vrijednosti kapitala.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se direktno u kapitalu kroz izvještaj o promjenama na kapitalu, osim za troškove od umanjenja vrijednosti i devizne gubitke i dobitke.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Finansijska ulaganja se isknjižavaju onda kada pravo na prilog po osnovu finansijskog ulaganja prestane, odnosno, kada Društvo suštinski prenese sve rizike i koristi od vlasništva.

Prilikom prodaje finansijskog sredstva akumulirani dobitak ili gubitak predhodno priznat u kapitalu biće priznat kao dobit ili gubitak preko bilansa uspjeha.

Finansijska sredstva koje se drže do roka dospijea

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospijecom, i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospijea. Ukoliko Društvo prodaje više od beznačajnog iznosa investicije koja se drži do dospijea, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju. Ulaganja koja se drže do dospijea se odnose na ulaganja u obveznice poslovne banke. Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja. Kamata se obračunava i naplaćuje polugodišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska sredstva namijenjena trgovanju

Ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjena trgovanju predstavljaju plasmane u akcije privrednih društava koja se kotiraju na tržištima hartija od vrijednosti u Crnoj Gori.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju priznaju se u bilansu uspjeha.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Finansijska ulaganja se isknjižavaju onda kada pravo na priliv po osnovu finansijskog ulaganja prestane, odnosno, kada Društvo suštinski prenese sve rizike i koristi od vlasništva.

Iznos više/(manje) ostvarene prodajne vrijednosti po osnovu prodaje hartija od vrijednosti u odnosu na vrijednost koja je iskazana u poslovnim knjigama Društva, iskazuje se kao dobit / (gubitak) u bilansu uspjeha i prikazuje kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Otpis ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju vrši se u cjelosti za akcije privrednih društava koja su trajno prestala sa poslovanjem ili za koja je okončan postupak stečaja. Djelimičan otpis dugoročnih finansijskih plasmana vrši se za akcije privrednih društava kod kojih je došlo do smanjenja akcijskog kapitala po osnovu pokrića gubitaka iz poslovanja u skladu sa Odlukom Skupštine akcionara navedenih privrednih društava.

Potraživanja iz poslovnih odnosa i oročeni depoziti

Potraživanja iz poslovnih odnosa predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama, koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim za kratkoročna potraživanja kada bi priznavanje kamate bilo nematerijalno.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Finansijska imovina se evaluira sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih izvještaja. Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica; ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju; ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Finansijski instrumenti (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (nastavak)

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti računa umanjenja vrijednosti se priznaju u bilansu uspjeha.

Gubitak usljed obezvrjeđenja koji je priznat u bilansu uspjeha za ulaganja u instrumente kapitala klasifikovane kao raspoloživa za prodaju ne isknižava se iz bilansa uspjeha.

Ako se, u narednom periodu, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasifikovanog kao onaj koji je raspoloživ za prodaju poveća i ako se to povećanje bude moglo objektivno dovesti u vezu sa događajem koji se odigrao nakon što je gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u bilansu uspjeha, gubitak zbog umanjenja vrijednosti treba da se stornira, a iznos storniranja prizna u bilansu uspjeha.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu; ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Društvo ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Društvo nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U izvještajima novčanih tokova pod novčanim sredstvima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni i novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Novčane ekvivalente predstavljaju oročeni depoziti kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima se prvobitno prikazuju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada, su obaveze Društva otpuštene, otkazane ili ističu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Finansijski instrumenti (nastavak)

Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na Društvo, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Sredstva koja se drže po ugovorima o finansijskom lizingu se priznaju u bilansu stanja Društva po sadašnjoj vrijednosti minimalnih rata lizinga utvrđenih na početku perioda lizinga. Odgovarajuća obaveza prema davaocu lizinga se uključuje u bilans stanja kao obaveza po finansijskom lizingu.

Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.11. Unapred plaćeni troškovi pribavljanja osiguranja

Unapred plaćeni troškovi pribavljanja osiguranja predstavljaju razgraničene troškove srazmjerno odnosu prenosne premije i ukupne premije.

3.12. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve su formirane po osnovu efekata revalorizacije, odnosno efekata izvršene procjene vrijednosti nekretnina koju je Društvo izvršilo u skladu sa metodom računovodstvenog obuhvatanja i iskazivanja njihove vrijednosti, koji je dozvoljeni računovodstveni tretman u skladu sa MRS 16 – „Nekretnine, postrojenja i oprema”.

Društvo je u skladu sa Odlukama Skupštine akcionara od 26. juna 2006. godine i 7. maja 2007. godine izvršilo povećanje akcijskog kapitala u iznosu od EUR 266,382 odnosno EUR 444,311 na teret revalorizacionih rezervi.

3.13. Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete

Rezervisanja za nastale prijavljene a nelikvidirane štete, vrše se na osnovu procjene iznosa svake pojedinačne štete, osim za štete za koje, na osnovu raspoložive dokumentacije, nije moguće izvršiti takvu procjenu, a za koje se rezervacija sredstava vrši na osnovu prosječne likvidirane štete u odnosnoj vrsti osiguranja.

Štete u sporu rezervišu se u iznosu za koji se očekuje da bi mogao biti utvrđen od strane nadležnog suda, uključujući pripadajuće kamate i troškove spora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14. Garantni fond

Garantni fond čine sredstva formirana izdvajanjem doprinosa garantnom fondu na teret bilansa uspjeha tekućeg perioda radi ekonomske zaštite putnika i oštećenih trećih lica i sredstva od ostvarenih regresnih zahtjeva prema licima koja nisu zaključila ugovor o obaveznom osiguranju. Sredstva garantnog fonda su strogo namjenska i vode se na posebnom računu pri Nacionalnom birou osiguravača Crne Gore.

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore je 4. maja 2007. donio Odluku o utvrđivanju visine doprinosa i korišćenju sredstava garantnog fonda. Navedenom odlukom je utvrđeno da se doprinos za obrazovanje sredstava garantnog fonda formira iz tehničke premije obaveznog osiguranja vlasnika, od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima množenjem broja motornih vozila za koje je zaključen ugovor o osiguranju sa iznosima navedenim u pregledu koji slijedi:

<u>Vrsta vozila</u>	<u>(Iznosi u EUR)</u>
Putnička vozila	6
Teretna vozila	20
Autobusi	40
Ostala motorna vozila	5
Granično osiguranje	3

Obračun i uplata doprinosa garantnom fondu primjenjuje se na sva zaključena obavezna osiguranja od 1. juna 2006. godine što je predviđeno Članom 23. navedene odluke.

3.15. Rezervisanja za nastale a neprijavljene štete

Rezervisane nastale, a neprijavljene štete se sastoje iz očekivanih isplata za štete i troškove po osnovu šteta u vezi sa osiguranim slučajem koji se desio ali nije još prijavljen Društvu na dan procjene.

Rezervisanja sredstava za nastale, a neprijavljene štete utvrđuju se na bazi podataka o riješenim i rezervisanim nastalim prijavljenim, a neriješenim štetama ne uključujući rentne štete.

3.16. Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. GLOBALNA EKONOMSKA KRIZA

Zbog tekuće globalne ekonomske krize i njenog nepovoljnog uticaja na domaće ekonomske aktivnosti na lokalnom tržištu Crne Gore, očekuje se da će Društvo poslovati u još težim uslovima i još nesigurnijem ekonomskom okruženju tokom 2009. godine, a moguće i nakon toga. Uticaj krize na poslovanje Društva se trenutno ne može u potpunosti predvidjeti i stoga postoji element opšte nesigurnosti.

Tekuća finansijska kriza do sada je ograničeno uticala na finansijski položaj i uspješnost poslovanja Društva, uglavnom zahvaljujući internim aktima za upravljanje rizicima i ograničenjima koje nameću važeće pravne odredbe. Društvo redovno prati kreditni rizik i rizik likvidnosti. Očekuje se da će i likvidnost u budućem periodu biti na zadovoljavajućem nivou, bez potrebe za dodatnom finansijskom podrškom. Pogoršanje ekonomske situacije u zemlji vjerovatno će uticati na položaj određenih industrijskih grana, kao i na sposobnost nekih klijenata da servisiraju svoje kreditne obaveze. Takva situacija može uticati na rezervisanja Društva za gubitke po osnovu obezvrjeđenja u 2009. godini, kao i na druga područja u kojima se od rukovodstva Društva očekuje da daje procjene. Finansijski izvještaji za 2008. godinu sadrže značajne računovodstvene procjene koje se odnose na rezervisanja. Stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Društvo će se u 2009. godini usredsrediti na upravljanje svojim finansijskim portfoliom u skladu s promjenama u poslovnom okruženju, kao i na očuvanje svog položaja na tržištu.

5. PROMJENA POČETNOG STANJA

U skladu sa odredbama Zakona o osiguranju Crne Gore („Sl. list CG“ br. 78/2006) izvršena je korekcija neraspoređene dobiti sa stanjem na dan 1. januara 2008. godine. Navedena korekcija nastala je po osnovu promjene računovodstvene politike koja se odnosi na prelaz sa neto na buto prikazivanje i obuhvatanje prenosne premije i neto tehničkih rezervacija, uz istovremenu primjenu računovodstvene politike razgraničenja troškova pribave osiguranja i učešća reosiguravača u prenosnoj premiji i troškovima pribave. Korekcije početnog stanja po navedenom osnovu na neraspoređenoj dobiti u su sljedeće:

	(Iznosi u EUR)
	<u>januar 2008.</u>
Korekcija prenosne premije	(1,348,254)
Korekcija unaprijed plaćenih troškova pribave osiguranja	1,030,048
Korekcija provizije reosiguranja	<u>3,322</u>
	<u>(314,884)</u>

U skladu sa članom 84 navedenog Zakona o osiguranju Crne Gore („Zakon o osiguranju“), prenosna premija se obrazuje iz ukupne premije osiguranja, odvojeno za svaku vrstu osiguranja, srazmjerno vremenu trajanja osiguranja. Saglasno članu 82 Zakona o osiguranju, premija osiguranja se sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalna premija se sastoji od tehničke premije i doprinosa za preventivu, ako je uračunat u premiju osiguranja. Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2007. godinu prije korekcije na dan 1. januara 2008. godine prenosna premija se sastojala samo iz tehničke prenosne premije, dok je prenosna premija po osnovu režijskog dodatka i doprinosa za preventivu iskazana na poziciji prihoda za 2007. godinu. U skladu sa članom 102 Zakona o osiguranju, troškovi pribavljanja se mogu razgraničiti u srazmjeri prenosne premije i ukupne premije. Primjenom odredbi ovog člana Zakona izvršeno je razgraničenje troškova pribave osiguranja i efekat razgraničenja je uvećao poziciju unaprijed plaćenih troškova pribave.

Na osnovu podataka reosiguravača, izvršeno je i razgraničenje pozicija vezanih za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji i troškovima pribave.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

6. PRIHODI OSNOVNE DJELATNOSTI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2008.	2007.
Prihodi od premija osiguranja		
- obavezno osiguranje od autoodgovornosti	6,757,350	7,194,037
- auto kasko osiguranje motornih vozila	2,607,021	1,677,031
- nezgoda	290,132	301,949
- imovina	329,383	136,952
- putnici	102,787	-
- ostala osiguranja	155,768	99,365
	<u>10,242,441</u>	<u>9,409,334</u>
Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja za štete (napomena 30)	3,737,874	2,305,660
Prihodi od premija reosiguranja	585,658	67,330
Prihodi od regresnih šteta	175,775	385,669
Prihodi od zelenih karata	186,876	219,119
	<u>14,928,624</u>	<u>12,387,112</u>

7. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2008.	2007.
Pozitivan efekat procjene vrijednosti nekretnina	-	41,715
Dobici od prodaje hartija od vrijednosti	-	141,826
Ostali poslovni prihodi	44,683	71,020
	<u>44,683</u>	<u>254,561</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

8. NAKNADA ŠTETA OSTALIH OSIGURANJA

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Naknade šteta po osnovu:		
- auto odgovornosti	4,521,387	2,724,011
- kasko osiguranja	1,056,192	309,943
- auto nezgoda	145,815	51,024
- imovine	3,925	26,116
- putnici	240	-
- ostalih šteta	5,519	502
	<u>5,733,078</u>	<u>3,111,596</u>
Isplate šteta sudskim putem	270,898	596,547
Troškovi vještačenja i kontrole šteta	221,201	135,418
	<u>6,225,177</u>	<u>3,843,561</u>

9. REZERVISANJA I TROŠKOVI DOPRINOSA

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Rezervisanja za štete (napomena 30)		
- Auto odgovornost	4,673,292	3,178,279
- Ostala osiguranja	298,980	179,441
	<u>4,972,272</u>	<u>3,357,720</u>
Doprinos za preventivu (napomena 31)		
- Auto odgovornost	-	53,948
- Ostala osiguranja	-	38,114
	<u>-</u>	<u>92,062</u>
Doprinos garantnom fondu	471,371	853,145
Troškovi nadzora osiguranja	101,775	-
Vatrogasni doprinos	-	5,761
	<u>5,545,418</u>	<u>4,308,688</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

9. REZERVISANJA I TROŠKOVI DOPRINOSA (nastavak)

Na osnovu člana 175 Zakona o osiguranju i Člana 6 Odluke o naknadama Agencije za nadzor („Sl. list CG“ br.04/2008) godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaćaju društva za osiguranje iznosi 0.99% godišnje bruto premije društva. Godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje plaća se Agenciji u jednakim mjesečnim ratama koje dospijevaju svakog petog u mjesecu za tekući mjesec. Ako društvo za osiguranje ovu naknadu ne plati u navedenom roku, Agencija će rješenjem zadužiti obveznika da tu naknadu plati sa zakonskom zateznom kamatom.

Društvo za osiguranje dužno je da do 1. marta svake godine obavještava Agenciju o visini bruto premije u prethodnoj kalendarskoj godini koja služi kao osnovica za utvrđivanje godišnje naknade za vršenje nadzora u tekućoj godini. Dok se osnovica ne utvrdi, naknada u tekućoj godini se plaća po iznosima naknade utvrđenim za prethodnu kalendarsku godinu, pri čemu se svaka eventualna doplata ili pretplata uzima u obzir pri plaćanju prve rate utvrdene na osnovu konačnih podataka o visini osnovice.

10. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
Neto zarade i naknade zarada	690,899	539,299
Porezi na zarade i naknade zarada	189,033	153,186
Doprinosi na zarade i naknade zarada na teret zaposlenih	198,386	161,915
Doprinosi na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	155,856	131,290
Troškovi toplog obroka i prevoza	41,517	38,918
Troškovi po osnovu ugovora o djelu	65,790	61,678
Troškovi dnevnica i službenih putovanja	26,431	82,827
Troškovi naknada za upotrebu sopstvenog automobila u službene svrhe	2,124	1,218
Naknade Odboru direktora	18,952	60,456
Otpremnine za prestanak funkcije višeg rukovodstva Društva sa pripadajućim iznosom poreza i doprinosa	159,878	-
Troškovi rezervisanja za beneficije zaposlenima (napomena 25)	62,333	39,311
Regres	39,236	21,247
Ostali lični rashodi	2,000	-
	<u>1,652,435</u>	<u>1,291,345</u>

Na osnovu člana 110 Zakona o radu („Sl. list CG“ br. 43/2003), Granskog kolektivnog ugovora za banke, druge finansijske organizacije i osiguranja („Sl. list CG“ br. 35/2004 i 35/2004 i br. 12/2006) Statuta Društva, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlašćenjima i zaradi višeg rukovodioca Društva donešen je Sporazum o prestanku radnog odnosa kojim je isplaćena otpremnina po osnovu prestanka funkcije višeg rukovodioca u iznosu EUR 159,879 sa pripadajućim porezima i doprinosima, kako je to regulisano Uredbom o određivanju iznosa prihoda na koje se ne plaća porez na dohodak fizički lica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

11. OSTALI TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
Sponzorstva	102,776	28,255
Troškovi provizije – pribave osiguranja	1,382,392	1,316,794
Troškovi reklame i propagande	364,222	424,328
Troškovi usluga i zakupnina	94,271	88,876
Troškovi održavanja	38,798	29,367
Troškovi materijala	125,036	90,360
Bankarske provizije	32,259	43,282
Troškovi PTT usluga	75,823	43,545
Troškovi goriva i energije	69,698	50,493
Troškovi ostalih nematerijalnih usluga	131,092	34,978
Troškovi intelektualnih usluga	86,870	3,697
Troškovi reprezentacije	28,891	52,987
Troškovi sajмова i stručnog usavršavanja	8,639	30,008
Ostali nematerijalni troškovi	69,699	56,866
	<u>2,610,466</u>	<u>2,293,836</u>

12. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
Obezvrjeđenje vrijednosti hartija od vrijednosti namijenjenih trgovanju	2,098	-
Obezvrjeđenje vrijednosti potraživanja (napomena 19):		
- obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	292,800	304,098
- ostalih osiguranja	20,482	-
- regresnih šteta	442,973	141,771
	<u>756,255</u>	<u>445,869</u>
Otpis potraživanja po osnovu:		
- datih avansa za zakup poslovnih prostora	-	24,646
- ostalih potraživanja iz poslovnih odnosa	-	34,417
	<u>-</u>	<u>59,063</u>
Drugi poslovni rashodi	11,568	22,276
	<u>769,921</u>	<u>527,208</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

13. FINANSIJSKI PRIHODI, NETO

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
Prihodi od kamata	406,447	275,316
Rashodi kamata	(20,937)	(34,232)
Kursne razlike, neto	(621)	1,290
	<u>384,889</u>	<u>242,374</u>

14. POREZ NA DOBIT

a) Porez na dobit

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar	
	2008.	2007.
Obračunati tekući porez u toku godine	-	23,954
Obračunati odloženi porez u toku godine	19,175	37,644
Stanje na kraju godine	<u>19,175</u>	<u>61,598</u>

b) Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima Društva i poreskom bilansu

Usaglašavanje poreza na dobit po poreskom bilansu za 2008. i 2007. godinu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar	
	2008.	2007.
Gubitak/dobitak u bilansu uspjeha prije oporezivanja	(2,346,968)	72,319
Poreska stopa 9%	(211,227)	6,509
Troškovi koji se ne priznaju u poreskom bilansu	68,173	48,807
Olakšice po osnovu novouposlenih radnika	-	(15,841)
Nepriзнata odložena poreska sredstva	147,856	-
Nepriзнati efekti procjene vrijednosti	15,262	-
Ostala usaglašavanja	(889)	22,123
	<u>19,175</u>	<u>61,598</u>

Poreska stopa korišćena za obračun poreza na dobit za godinu koja se završava 31. decembra 2008. i za 2007. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, a po osnovu Zakona o porezu na dobit.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Nepriznata odložena poreska sredstva

Obzirom na globalnu finansijsku krizu čiji su se efekti počeli osjećati na poslovanje finansijskih institucija u Crnoj Gori, rukovodstvo Društva smatra da ne postoji dovoljno ubjedljivih dokaza da će se u budućem periodu ostvariti dovoljno oporezive dobiti na teret koje bi Društvo moglo iskoristiti iskazani poreski gubitak preko priznavanja odloženog poreza kao sredstva. Poreski gubici ističu u rokovima prikazanim u sljedećem pregledu:

<u>Godina porijekla</u>	<u>Godina isteka</u>	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2008.
2008	2013	<u>147,856</u>
		<u><u>147,856</u></u>

d) Odložene poreske obaveze

	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Stanje na početku godine	37,644	-
Obračunati odloženi porez u toku godine	<u>19,175</u>	<u>37,644</u>
Stanje na kraju godine	<u><u>56,819</u></u>	<u><u>37,644</u></u>

Odložene poreske obaveze odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva.

15. ZARADA PO AKCIJI

	(Iznosi u EUR) 2008.	2007.
Neto (gubitak)/dobit	(2,366,141)	10,721
Broj akcija	<u>8,801</u>	<u>8,801</u>
Osnovna zarada po akciji	<u><u>(268.85)</u></u>	<u><u>1.22</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

16. NEMATERIJALNA ULAGANJA

Kretanje na nematerijalnim ulaganjima – softverima za 2008. i 2007. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	(Iznos u EUR)	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januara	134,445	7,210
Povećanja	14,717	127,235
Stanje, 31. decembra	<u>149,162</u>	<u>134,445</u>
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januara	8,988	6,852
Amortizacija	27,055	2,136
Stanje, 31. decembra	<u>36,043</u>	<u>8,988</u>
Sadašnja vrijednost		
Stanje, 31. decembra	<u>113,119</u>	<u>125,457</u>
Stanje, 1. januara	<u>125,457</u>	<u>358</u>

17. NEKRETNINE I OPREMA

Kretanje na građevinskim objektima i opremi za 2008. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	(Iznos u EUR)			
	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema</u>	<u>Investicije u toku</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2007. godine	1,467,300	277,348	-	1,744,648
Povećanja	75,000	539,335	201,035	815,370
Prenosi	201,035	-	(201,035)	-
Efekat procjene vrijednosti	251,382	-	-	251,382
Stanje, 31. decembra 2007. godine	<u>1,994,717</u>	<u>816,683</u>	<u>-</u>	<u>2,811,400</u>
Povećanja	-	-	172,439	172,439
Prenosi	-	172,439	(172,439)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(92,473)	-	(92,473)
Stanje, 31. decembra 2008. godine	<u>1,994,717</u>	<u>896,649</u>	<u>-</u>	<u>2,891,366</u>
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januara 2007. godine	32,417	104,582	-	136,999
Amortizacija	28,108	73,138	-	101,246
Stanje, 31. decembra 2007. godine	<u>60,525</u>	<u>177,720</u>	<u>-</u>	<u>238,245</u>
Amortizacija	38,121	150,253	-	188,374
Obezvrjeđenje vrijednosti (napomena 24)	169,581	-	-	169,581
Otuđenja i rashodovanja	-	(58,548)	-	(58,548)
Stanje, 31. decembra 2008. godine	<u>268,227</u>	<u>269,425</u>	<u>-</u>	<u>537,652</u>
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2008. godine	<u>1,726,490</u>	<u>627,224</u>	<u>-</u>	<u>2,353,714</u>
31. decembar 2007. godine	<u>1,934,192</u>	<u>638,963</u>	<u>-</u>	<u>2,573,155</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

18. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

			(Iznosi u EUR)	
	Period	Godišnja kamatna stopa	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
<i>Učešća u kapitalu drugih pravnih lica</i>				
Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore – 33.33%				
			50,000	50,000
Ostala učešća				
			5,000	5,000
			<u>55,000</u>	<u>55,000</u>
<i>Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju</i>				
Obveznice Fonda Penzionog i invalidskog osiguranja Crne Gore				
			192,532	-
Minus: tekuće dospijeće				
			<u>(100,677)</u>	<u>-</u>
			91,855	-
<i>Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća</i>				
Obveznice NLB Montenegro banke A.D., Podgorica				
			300,000	300,000
<i>Dugoročno oročeni depoziti – instrumenti obezbjeđenja</i>				
NLB Montenegro banka A.D., Podgorica				
	2	7%	300,000	300,000
	godine			
Udruženje osiguravača Srbije, Beograd				
	-	-	224,487	211,649
			<u>524,487</u>	<u>511,649</u>
<i>Dugoročno oročeni depoziti</i>				
NLB Montenegro banka A.D., Podgorica				
	18	4.5%	-	442,538
	mjeseci			
Tekuće dospijeće: (napomena 20)				
			<u>-</u>	<u>(442,538)</u>
			<u>971,342</u>	<u>866,649</u>

Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu EUR 50,000 se odnosi na osnivački kapital biroa od ukupno EUR 150,000 osnivačkog kapitala, osnovanog u skladu sa Ugovorom o osnivanju od 2. aprila 2007. godine zaključenog sa Lovćen A.D., Podgorica, i Magnat osiguranje A.D., Podgorica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

18. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (nastavak)

Ciljevi biroa su: unaprjeđenje, razvoj i afirmisanje profesije osiguranja; usklađivanje djelatnosti i unaprjeđenje poslovanja članova biroa; povezivanje i učlanjivanje u međunarodne organizacije i asocijacije osiguranja u inostranstvu; unaprjeđenje saradnje sa međunarodnim organizacijama i asocijacijama osiguranja i ostvarivanje zajedničkih interesa članova u zemlji i inostranstvu. Društvo kao član biroa stiče pravo na jedan glas na svakih EUR 10,000 učešća u kapitalu, kao i na pravo dijela imovine u slučaju likvidacije ili prestanka rada biroa. Društvo ima obavezu da po navedenom osnovu uplaćuje mjesečnu članarinu u iznosu od EUR 1,000 za finansiranje rada biroa.

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu EUR 192,532 predstavljaju 308,088 obveznica Fonda Penzionog i invalidskog osiguranja Crne Gore čija nominalna vrijednost iznosi EUR 1. U 2009. godini dospijeva 126,594 obveznica, 113,443 obveznica dospijeva 2010. godine odnosno 68,051 obveznica dospijeva 2011. godine.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu EUR 300,000 predstavljaju 300 obveznica pojedinačne vrijednosti u iznosu EUR 1,000 emitovane od strane NLB Montenegro banke A.D., Podgorica sa godišnjom kamatnom stopom od 6.5%. Navedene obveznice dospijevaju u cjelosti 21. jula 2010. godine.

Dugoročno oročeni depozit sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu EUR 300,000 odnosi se na sredstva oročena kao obezbjeđenje garancije u korist Udruženja osiguravača Srbije („Udruženje osiguravača“). Udruženje osiguravača je 2. novembra 2006. godine sa Ministarstvom finansija Crne Gore („Ministarstvo finansija“) potpisalo Sporazum o obavljanju poslova garantnog fonda, zelene karte, autoodgovornosti i proširivanju teritorijalnog važenja osiguranja autoodgovornosti. Sporazum se odnosi na obavljanje poslova obrade šteta iz osnova autoodgovornosti i proširivanja polise na teritoriju Crne Gore čime ista stiče status međunarodne karte osiguranja autoodgovornosti. U skladu sa navedenim, Ministarstvo finansija kao predstavnik društava za osiguranje iz Crne Gore i garant za izvršavanje njihovih obaveza u međunarodnom sistemu zelene karte obezbijedilo je da se u korist Udruženja osiguravača oroče sredstva u iznosu EUR 300,000 sa rokom važnosti 4 godine.

Udruženje osiguravača i Ministarstvo finansija su se sporazumjeli da od 3. juna 2006. godine Udruženje osiguravača obavlja poslove u međunarodnom sistemu zelene karte, autoodgovornosti i za društva za osiguranje registrovana u Crnoj Gori. U skladu sa navedenim, Društvo je na račun Udruženja osiguravača uplatilo revolving depozit u visini iznosa jednog samopridržaja ugovora o reosiguranju obaveza po međunarodnoj zelenoj karti za uredno izvršenje tekućih obaveza Društva po osnovu međunarodne zelene karte u iznosu EUR 200,000. Kamata se obračunava godišnje i pripisuje iznosu depozita.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

19. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA

	(Iznosi u EUR)	
	<u>31. decembar</u> <u>2008.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2007.</u>
Potraživanja po osnovu premija osiguranja:		
- obavezno osiguranje od autoodgovornosti	1,352,088	1,603,136
- auto kasko osiguranje motornih vozila	1,308,077	765,052
- po osnovu premije reosiguranja	213,383	4,759
- ostala osiguranja	5,882	44,524
- po osnovu premije reosiguranja - SAVA RE (napomena 33)	95,199	-
	<u>2,974,629</u>	<u>2,417,471</u>
Minus: Obezvrjeđenje	<u>(617,380)</u>	<u>(304,098)</u>
	<u>2,357,249</u>	<u>2,113,373</u>
Potraživanja za regresne štete	695,773	601,414
Potraživanja po osnovu datih avansa	935,299	163,947
Potraživanja za kamatu	32,349	68,948
Potraživanja po osnovu pretplate poreza na dobit	87,120	84,032
Potraživanje za višak šteta iznad samoprdržaja od reosiguravača	674,936	-
Druga potraživanja	15,642	9,565
	<u>2,441,119</u>	<u>927,906</u>
Minus: Obezvrjeđenje	<u>(584,744)</u>	<u>(141,771)</u>
	<u>1,856,375</u>	<u>786,135</u>
	<u>4,213,624</u>	<u>2,899,508</u>

Promjene na obezvrjeđenju vrijednosti potraživanja iz poslovnih odnosa u toku 2008. i 2007. godine prikazane su u sljedećem pregledu:

	(Iznosi u EUR)	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Stanje na početku godine	455,869	-
Obezvrjeđenje u toku godine (napomena 12)	<u>756,255</u>	<u>455,869</u>
Stanje na kraju godine	<u>1,212,124</u>	<u>455,869</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

20. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

(Iznosi u EUR)

	<u>Period (dani)</u>	<u>Godišnja kamatna stopa</u>	<u>31. decembar 2008.</u>	<u>31. decembar 2007.</u>
<i>Kratkoročno oročeni depoziti</i>				
Hipotekarna banka A.D. Podgorica	365	6%	-	50,000
Crnogorska komercijalna banka A.D., Podgorica	365	7%	378,423	678,423
NLB Montenegro banka A.D., Podgorica	180	4.75% - 6.5%	-	3,000,000
Prva banka Crne Gore A.D., Podgorica	180	6.5%	75,000	825,000
Opportunity banka A.D., Podgorica	365	3.83%	40,000	-
Opportunity banka A.D., Podgorica	365	7.25%	100,000	-
			<u>593,423</u>	<u>4,553,423</u>
		<u>Učešće %</u>		
<i>Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju</i>				
Titeks A.D., Podgorica		0.0462	906	2,500
Montenegro berza A.D., Podgorica		0.3943	450	955
			<u>1,356</u>	<u>3,455</u>
Tekuće dospjeće (napomena 18):				
Dugoročno oročenih depozita			-	442,538
Hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju			<u>100,677</u>	<u>-</u>
			<u>695,456</u>	<u>4,999,416</u>

Depozit oročen kod Opportunity banke A.D., Podgorica sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu EUR 40,000 predstavlja instrument obezbjeđenja vraćanja kredita privrednog društva Nokić Company d.o.o., Podgorica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

21. NOVČANA SREDSTVA I NOVČANI EKVIVALENTI

	(Iznosi u EUR)	
	<u>31. decembar</u> <u>2008.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2007.</u>
Žiro računi	135,712	88,199
Blagajna	354	243
Novčani ekvivalenti - oročeni depoziti do 90 dana		
- Crnogorska komercijalna banka A.D., Podgorica	150,000	100,000
- NLB Montenegro banka A.D., Podgorica	2,700,000	-
- Prva banka Crne Gore A.D., Podgorica	1,050,000	700,000
	<u>3,900,000</u>	<u>800,000</u>
	<u>4,036,066</u>	<u>888,442</u>

Depoziti su oročeni na period od 30 do 90 dana, sa kamatnom stopom od 6.5% do 7% na godišnjem nivou.

22. UNAPRIJED PLAĆENI TROŠKOVI

	(Iznosi u EUR)	
	<u>31. decembar</u> <u>2008.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2007.</u>
Razgraničeni unaprijed plaćeni troškovi pribave osiguranja		
Troškovi provizije	901,770	-
Troškovi zakupa	55,027	-
Troškovi zarada	417,987	-
Troškovi reklama i sponzorstva	299,714	-
	<u>1,674,498</u>	<u>-</u>
Ostali unaprijed plaćeni troškovi		
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	4,713	5,232
Unaprijed plaćeni ostali troškovi	19,233	-
Unaprijed plaćeni troškovi reosiguranja	90,328	28,352
	<u>114,274</u>	<u>33,584</u>
	<u>1,788,772</u>	<u>33,584</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

23. AKCIJSKI KAPITAL

	(Iznosi u EUR)					
	31. decembar 2008.			31. decembar 2007.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Pozavarovalnica SAVA d.d., Ljubljana	8,794	99.92	4,496,284	8,794	99.92	4,496,284
Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb	7	0.08	3,579	7	0.08	3,579
	8,801	100.00	4,499,863	8,801	100.00	4,499,863

Nominalna vrijednost jedne akcije sa stanjem na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine iznosi EUR 511.29.

Društvo je registrovano za obavljanje poslova obaveznih osiguranja, ostalih imovinskih osiguranja i nezgoda. U skladu sa Zakonom o osiguranju Društvo za osiguranje je dužno da obezbijedi početni fond sigurnosti u protivvrijednosti EUR u visini koja nije manja od EUR 1,250,000 za društva koja se bave obaveznim osiguranjem u saobraćaju odnosno EUR 1,000,000 za ostala osiguranja imovine, uključujući osiguranje vozila – kasko.

Ministarstvo finansija Crne Gore je 5. maja 2006 godine donijelo Rješenje broj 02-3067/2 kojim se Akcionarskom društvu za osiguranje „Montenegro osiguranje“, Podgorica izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova obaveznih osiguranja i ostalih imovinskih osiguranja i nezgode.

Skupština Društva je 7. maja 2007. godine donijela Odluku o raspoređivanju revalorizacionih rezervi Društva ukupne vrijednosti EUR 444,311 na osnovu koje je Komisija za hartije od vrijednosti 3. avgusta 2007. godine donijela rješenje 02/4e-20/4-07 o evidentiranju emisije akcija po osnovu pretvaranja rezervi u akcijski kapital („Sl. list CG” 52/2007)odnosno emitovanju 869 akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 511.29. Registracija promjene podataka izvršena je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 8. avgusta 2007. godine pod registarskim brojem 4-0004670 / 029.

Skupština akcionara Društva je 12. septembra 2007. godine donijela Odluku o smanjenju akcijskog kapitala po osnovu pokrića gubitka u iznosu EUR 2,248,654. Navedenom Odlukom akcijski kapital je umanjen za 3,529 akcija, pri čemu se nisu promijenili ranije utvrđeni relativni odnosi između akcionara, niti ranije stečena prava akcionara. Registracija promjene podataka izvršena je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 25. decembra 2007. godine pod registarskim brojem 4-0004670 / 032.

Obzirom da je Društvo u bilansu uspjeha za 2006. godinu iskazalo gubitak u iznosu EUR 2,359,563 na Skupštini akcionara održanoj 12. septembra 2007. godine doneta je Odluka o pokriću iskazanog gubitka iz 2006. godine iz sljedećih izvora:

- početnog fonda sigurnosti – akcijskog kapitala u iznosu EUR 2,248,654
- fonda preventive u iznosu EUR 67,108, i
- rezervi za masovne i katastrofalne štete u iznosu EUR 43,801.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

24. REVALORIZACIONE REZERVE

Revalorizacione rezerve sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine formirane su po osnovu efekata revalorizacije bilansnih pozicija koje su prikazane u pregledu:

	(Iznosi u EUR)		
	Nekretnine i oprema	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2008. godine	210,118	-	210,118
Efekat procjene vrijednosti nekretnina (napomena 17)	(169,581)	-	(169,581)
Efekat promjene vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	(7,831)	(7,831)
Stanje na dan 31. decembra 2008. godine	<u>40,537</u>	<u>(7,831)</u>	<u>32,706</u>

25. DUGOROČNA REZERVISANJA

Kretanja u toku godine na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazana su u narednoj tabeli:

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Stanje na dan 1. januara	39,311	-
Povećanje u toku godine (napomena 10)	<u>62,333</u>	<u>39,311</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>101,644</u>	<u>39,311</u>

Rezervisanje za naknade zaposlenima u potpunosti se odnose na dugoročna rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina za penzije i jubilarne nagrade.

Pretpostavke korišćene u procjeni aktuara za 2008. i 2007. godinu su sljedeće:

Nominalna diskontna stopa	4.55%
Očekivana stopa nominalnog rasta zarada	6%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

26. OSTALE DUGOROČNE OBAVEZE

Ostale dugoročne obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine u iznosu od EUR 101,107 odnose se na obaveze po osnovu Ugovora o finansijskom lizingu za nabavku službenih automobila. Otplata kreditnog dijela lizing aranžmana vrši se u 60 jednakih mjesečnih rata.

	Zbir minimalnih rata lizinga		(Iznosi u EUR) Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
<i>Dospijeva za plaćanje:</i>				
- do jedne godine	52,500	44,302	41,259	32,591
- od jedne do tri godine	87,667	85,172	78,270	71,661
- preko tri godine	24,751	44,907	22,837	42,280
	164,918	174,381	142,366	146,532
Minus budući troškovi finansiranja	(22,552)	(27,849)	-	-
Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	142,366	146,532	142,366	146,532
Uključeno u finansijske izvještaje kao:				
Tekući dio dugoročnih obaveza			41,259	32,591
Ostale dugoročne obaveze			101,107	113,941
			142,366	146,532

27. KRATKOROČNE OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Obaveze prema dobavljačima	145,741	85,344
Obaveze prema povezanim licima (napomena 33)	237,548	20,030
Primljeni avansi	76,598	37,761
Ostale obaveze i pasivna vremenska razgraničenja	21,918	434
	481,805	143,569

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

28. OBAVEZE ZA POREZE I DOPRINOSE

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Obaveze za poreze na premije osiguranja	38,955	34,522
Obaveze za porez na dodatu vrijednost	1,393	-
Obaveze za doprinos garantnom fondu	34,216	36,515
Obaveze za vatrogasni doprinos	-	2,312
	<u>74,564</u>	<u>73,349</u>

29. PRENOSNA PREMIJA

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	3,889,556	2,659,795
Prenosna premija ostalih osiguranja	2,309,473	1,076,098
	<u>6,199,029</u>	<u>3,735,893</u>

30. REZERVISANE ŠTETE

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete	4,106,056	2,883,036
Ostala osiguranja	197,656	156,682
Rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete	681,339	318,002
	<u>4,985,051</u>	<u>3,357,720</u>

Kretanja su prikazana u narednoj tabeli:

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2008.	2007.
Stanje, 1. januara	3,357,720	2,305,660
Korekcija početnog stanja	397,800	-
Povećanje na teret troškova (napomena 9)	4,972,272	3,357,720
Smanjenje u korist prihoda (napomena 6)	(3,737,874)	(2,305,660)
Ostalo	(4,867)	-
Stanje, 31. decembra	<u>4,985,051</u>	<u>3,357,720</u>

Korekcija početnog stanja odnosi se na uvođenje kategorije bruto rezervacije za štete koja predstavlja rezervisani iznos za štete koji prelazi samoprdržaj Društva. Za iznos rezervacija za štete koji prelazi samoprdržaj Društva formira se pozicija potraživanja od reosiguravača iznad samoprdržaja koja sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine iznosi EUR 674,936 (napomena 19).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

31. DOPRINOS ZA PREVENTIVU

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Auto odgovornost	46,539	53,948
Ostala osiguranja	32,892	38,483
	<u>79,431</u>	<u>92,431</u>

Kretanja su prikazana u narednoj tabeli:

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2008.	2007.
Stanje, 1. januara	92,431	67,477
Umanjenje gubitka na teret doprinosa za preventivu	(13,000)	(67,108)
Povećanje na teret troškova (napomena 9)	-	92,062
	<u>79,431</u>	<u>92,431</u>

32. GARANTNE REZERVE

	(Iznosi u EUR)	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Početni fond sigurnosti (napomena 23)	4,499,863	4,499,863
Revalorizacione rezerve	32,706	210,118
(Nepokriveni gubitak)/Neraspoređena dobit	(2,670,304)	10,721
	<u>1,862,265</u>	<u>4,720,702</u>

Garantne rezerve Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine iznose EUR 1,862,265 i manje su za EUR 387,735 od iznosa predviđenog članom 21. Zakona o osiguranju CG, kao obavezni početni fond sigurnosti.

Zakon o osiguranju CG propisuje da sva društva za osiguranje moraju imati garantnu rezervu koju čini:

- osnovni kapital
- rezerve iz dobiti
- dio neraspoređene dobiti iz prethodnih godina, najviše do 50%
- dio neraspoređene dobiti tekuće godine, najviše do 50%, pod uslovom da utvrđeni iznos ne prelazi prosječnu vrijednost neto dobiti ostvarene u posljednje tri godine i da ne prelazi 25% iznosa garantne rezerve
- revalorizacione rezerve, pod uslovom da ne prelaze 20% iznosa garantne rezerve.

Garantna rezerva umanjuje se za stečene sopstvene akcije, gubitak iz ranijih godina i gubitak iz tekuće godine. Ukupan iznos garantne rezerve ne može biti manji od novčanog iznosa osnovnog kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

33. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

	(Iznosi u EUR)	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2008.	2007.
	<u> </u>	<u> </u>
<i>Rashodi po osnovu premije reosiguranja</i>		
Pozavarovalnica SAVA d.d., Ljubljana	604,004	229,655
	<u>604,004</u>	<u>229,655</u>
	(Iznosi u EUR)	
	31. decembra	31. decembra
	2008.	2007.
	<u> </u>	<u> </u>
<i>Potraživanja iz poslovnih odnosa</i>		
Pozavarovalnica SAVA d.d., Ljubljana		
- premija reosiguranja (napomena 19)	95,199	-
- potraživanje za višak šteta iznad samoprizržaja	179,572	-
<i>Kratkoročne obaveze iz poslovanja</i>		
Pozavarovalnica SAVA d.d., Ljubljana (napomena 27)	237,548	20,030
	<u>237,548</u>	<u>20,030</u>

Na osnovu člana 110 Zakona o radu („Sl. list CG“ br. 43/2003), Granskog kolektivnog ugovora za banke, druge finansijske organizacije i osiguranja („Sl. list CG“ br. 35/2004, br. 35/2004 i br. 12/2006) Statuta Društva, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlašćenjima i zaradi višeg rukovodstva Društva, u 2008. godini ključnom rukovodećem osoblju je obračunata i isplaćena bruto zarada (sa pripadajućim porezima i doprinosima) u iznosu EUR 264,327.

34. SUDSKI SPOROVI

Društvo vodi određene sudske sporove sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja, uključujući sporove po osnovu odštetnih zahtjeva prema različitim polisama osiguranja izdatim od Društva. Premda se ne mogu sa sigurnošću predvidjeti efekti i ishod ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, vjerovatno neće imati materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

35. MIŠLJENJE AKTUARA

Mišljenje ovlaštenog aktuaru o finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju Društva za 2008. godinu dao je eksterni aktuar. Ovlašćeni aktuar je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju mišljenja ovlaštenog aktuaru („Sl. list SRJ“ 30/96 i 53/99), izdao izvještaj, odnosno zaključno mišljenje o finansijskim izvještajima Društva za period od 1. januara do 31. decembra 2008. godine.

U konačnoj ocjeni aktuar je izrazio sljedeće mišljenje:

- “1. Društvo ima stabilan portfelj osiguranja sa tendencijom rasta. Ukupna bruto premija osiguranja u 2008. godini iznosila je EUR 11,357,322.15 i veća je za 11.66% u odnosu na 2007. godinu.
2. Raspoređivanje fakturisane premije izvršeno je u skladu sa Pravilnikom društva o maksimalnim stopama režijskog dodatka. Obračunati režijski dodatak iznosi EUR 2,904,650.07. Troškovi sprovođenja osiguranja iznose EUR 4,497,503.00 i za EUR 1,592,852.93 su veći od režijskog dodatka. Iako je ovaj visoki iznos troškova sprovođenja osiguranja dobrim dijelom objektivno uslovljen oštro izraženom neloyalnom konkurencijom na tržištu osiguranja, Društvo bi, ipak, u narednom periodu trebalo racionalnije da upravlja istim troškovima dovodeći ih na razumnu mjeru.
3. Društvo ima garantnu rezervu koja je na nižem nivou od minimalno propisanog i iznosi EUR 1,862,265.34. Garantnu rezervu čine: osnovni kapital, u iznosu od EUR 4,499,863.29; revalorizacija rezerve u iznosu od EUR 32.706, korekcija početnog stanja na teret neraspoređene dobiti u iznosu od EUR (304.163) i gubitak tekuće godine u iznosu od EUR (2,366,141). Na taj način narušen je Član 21. Zakona o osiguranju po kome je AD za osiguranje dužno da u svom poslovanju obezbjedi početni fond sigurnosti za sve vrste neživotnog osiguranja u iznosu EUR 2,250,000. Prema propisanoj metodologiji utvrđivanja rezervi garantna rezerva je manja od početnog fonda sigurnosti za EUR 387,734.66. Na taj način je ugrožena sigurnost poslovanja osiguravača. Na dan 6. marta 2009. godine uprava Sava Re DD Ljubljana donijela je odluku o povećanju osnovnog kapitala u visini EUR 3,000,000 po kojoj odmah počinje sa aktivnostima u tom smislu. Dostavljeni dokaz o tome bio je osnova za davanje mišljenja sa rezervom od strane ovog ovlaštenog aktuaru.
4. Društvo je u 2008. godini sprovodilo osiguranja za koja ima dozvolu i za koja je registrovano.
5. U sprovođenju osiguranja Društvo je primjenjivalo usvojene uslove i tarife osiguranja, koje je donio nadležni organ Društva po pribavljenom mišljenju ovlaštenog aktuaru i na taj način obezbjedilo osnove za sigurno i stabilno poslovanje.
6. Društvo sprovodi osiguranje po tehnologiji koja je kompjuterizovana, sa savremenim i pouzdanim softverima.
7. Društvo ažurno vodi strogu evidenciju polisa za autoodgovornost, zelenu kartu, granično osiguranje, kasko osiguranje i putno zdravstveno osiguranje. Međutim, u narednom periodu Društvo bi trebalo da se postara da riješi problem nerazduženih polisa.
8. Društvo je dostiglo zadovoljavajući stepen ažurnosti u likvidaciji šteta. Likvidnost društva bi trebalo podići na viši nivo obezbjeđenjem adekvatnosti ulaganja tehničke rezerve.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

35. MIŠLJENJE AKTUARA (nastavak)

9. Obračun prenosnih premija izvršen je u skladu sa Pravilnikom društva, po metodu „pro rata temporis“.
10. Rezervisanje za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete izvršeno je u skladu sa Pravilnikom Društva u iznosu 4.985.051,34 € i čine 61% od tehničke premije.
11. Društvo je 2008. godinu isplatilo veliki broj šteta iz ranijih godina pri čemu je u tom broju veoma značajno učešće sudskih šteta. Od 813 šteta koje su bile rezervisane na 31. decembra 2007. godine tokom 2008. godine isplaćeno je 472 i odbijeno 110 šteta. Dakle, riješeno je 71.59% starih šteta. Od ukupnog broja tekućih šteta riješeno je 89% šteta. Pri takvoj situaciji nije došlo do smanjenja rezervacija za štete već su one, naprotiv, uvećane u odnosu na 2007. godinu za 48.47%. Na taj način je Društvo poboljšalo performanse ali istovremeno značajno pogoršalo finansijski rezultat, te je poslovnu 2008. godinu završilo sa gubitkom u iznosu od EUR 2,366,141.00. Politika Društva da ažurno rješava štete sa posebnim akcentom na što bržem rješavanju starih šteta, posebno sudskih bila je dodatni razlog negativnog finansijskog rezultata.
12. Visok procenat rezervacija šteta kao i visok procenat riješenih starih i tekućih šteta govori da je riječ o Društvu čiji je cilj da poboljša svoje performanse objelodanjujući pri tome realnost rezultata svog poslovanja.
13. Možemo konstatovati da se radi o Društvu koje želi da ispravi nagomilane probleme iz prethodnog perioda, kako bi svoje poslovanje zasnovalo na poštovanju aktuarskih i računovodstvenih standarda.
14. Ukupni tehnički rezultat u 2008. godini je pozitivan.
15. Društvo je u poslovnoj 2008. godini ostvarilo gubitak iz poslovanja u iznosu od EUR 2,366,141.
16. Izračunata margina solventnosti jednaka je minimalnom iznosu osnovnog kapitala za vrste osiguranja kojima se Društvo bavi (EUR 2,250,000.00). Iznos Garantne rezerve je manji od margine solventnosti, što nije u skladu sa Članom 98. Zakona o osiguranju.

Na osnovu svega naprijed izloženog, a u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju mišljenja ovlašćenog aktuara, dajem mišljenje sa rezervom na finansijski izveštaj Društva za poslovnu 2008. godinu“.

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Uprava Grupe Sava RE je dana 6. marta 2009. godine donijela odluku br.2/11r/09 da će Grupa učestvovati u povećanju osnovnog kapitala Društva u iznosu od EUR 3 miliona. Odobreno je predstavnicima Osnivača da na Skupštini Društva izdaju saglasnost za povećanje kapitala Društva kao i da se sa aktivnostima vezano za dokapitalizaciju započne nakon dobijanja saglasnosti. Uprava takođe planira i dodatno povećanje osnovnog kapitala Društva do kraja 2009. godine u visini do EUR 3 miliona, ako tako budu zahtijevale okolnosti poslovanja Društva.

Rukovodstva Društva će aktivnosti na dokapitalizaciji Društva otpočeti odmah, a završiti ih u skladu sa zakonskom regulativnom Crne Gore koja reguliše pitanja dokapitalizacije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

37. PORESKI RIZICI

Crna Gora trenutno ima više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na zarade (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima koji ne zavise od rezultata poslovanja. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda; dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Sl. list CG“, br. 80/2004), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Crnoj Gori bude značajniji od poreskog rizika u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemima.